

FOTOSERIE Werken aan veilige uitgaansgebieden

DRONKEN EN DELINQUENT

Werkvloer

Bij uitgaansgeweld, vernielingen en overlast door rondhangende jongerengroepen wordt alcohol nogal eens aangewezen als de boosdoener. Maar over de relatie tussen drinken en delinquentie is eigenlijk nog heel weinig bekend. Een trendanalyse over alcoholconsumptie en criminaliteit die het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid recent uitvoerde, zet de beschikbare kennis op een rij. Effectieve maatregelen tegen alcoholgerelateerde onveiligheid blijken niet voor het oprapen te liggen.

Fotografie: Inge van Mill

Tekst: Lynsey Dubbeld

De auteur is werkzaam bij het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid.

Na een aantal ernstige geweldsincidenten in het uitgaansleven ontwikkelde de gemeente Rotterdam begin deze eeuw extra initiatieven om de veiligheid in de uitgaansgebieden te verbeteren. De toepassing van de Kwaliteitsmeter Veilig Uitgaan (KvU), waarmee langdurige samenwerking tussen gemeente, politie en horecaondernemers wordt gestimuleerd, vormde de eerste stap, vertelde Bjorn Dirkse van de gemeente in het vorige nummer van SECONDANT

(juli/augustus, 2009). Vanuit de KvU zijn in Rotterdam uiteenlopende veiligheidsmaatregelen ingevoerd, waaronder een strenge beboeting van wildplassen, stringente handhaving van de sluitingstijden in de horeca, betere verlichting in donkere steegjes en meer camerabewaking op straat. Het Panel Deurbeleid zorgt bovendien voor een gezamenlijk, transparant deurbeleid met veertig duidelijk gecommuniceerde huis- en gedragsregels. Bij de aangesloten horecabedrijven wordt bezoekers die zich bijvoorbeeld agressief gedragen of duidelijk alcohol of drugs hebben gebruikt, de toegang geweigerd.

(Foto links)

Met een metaaldetector wordt op de aanwezigheid van verborgen wapens gecontroleerd.

(Foto rechts) Bezoekers hebben zich te houden aan de huis- en gedragsregels die in de horeca-gelegenheden gelden.

Een duidelijk en transparant deurbeleid van horecagelegenheden kan de veiligheid vergroten en klachten van bezoekers voorkomen. (zie paneldeurbeleidrotterdam.nl)

Ook veel andere Nederlandse gemeenten nemen met het oog op veilig uitgaan verschillende maatregelen tegen bovenmatig alcoholgebruik onder (met name) jongeren. Want binnen uitgaansgebieden, maar ook op de straathoeken van stadswijken en in de hokken en keten rond dorpskernen gaat excessief drinken nogal eens gepaard met overlast, geweld en vernielingen.

Hoe vanzelfsprekend de relatie tussen alcoholconsumptie en veiligheidskwesties ook lijkt, over de aard van de verbanden tussen drinkgedrag en bijvoorbeeld overlast door hangjongeren, slooproutes rond uitgaansgebieden en knokken in

kroegen is nog tamelijk weinig bekend. Dat komt naar voren in de trendanalyse die het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid (CCV) onlangs uitvoerde. De wetenschappelijke literatuur over alcoholgebruik biedt verrassend weinig inzichten in het hoe en waarom van alcoholgerelateerde jeugdcriminaliteit en jongerenoverlast, blijkt uit de verkenning van recent onderzoek. Het CCV bekeek in het voorjaar van 2009 een honderdtal wetenschappelijke studies over de verbanden tussen alcoholgebruik en veelvoorkomende criminaliteit, buurtproblemen en onveiligheid. De focus lag op redelijk recente literatuur (vanaf 1999) uit binnen- en buitenland over alcoholconsumptie door jongeren

en geweld, vermogenscriminaliteit, vandalisme, overlast en verloedering. Ook reviews en effect-evaluaties van maatregelen tegen alcoholgerelateerde (jeugd)criminaliteit zijn bij de trendanalyse betrokken.

Veiligheidsprofessionals die zich afvragen wat er gedaan kan worden tegen bijvoorbeeld *bingedrinks* (jongeren die in korte tijd veel alcohol tot zich nemen) die na het stappen de slooprouten naar huis nemen, kunnen helaas weinig handvatten ontlenuen aan de wetenschappelijke literatuur over alcoholgebruik en criminaliteit. Over de relatie tussen drinken en delinquentie is namelijk nog veel onduidelijk.

Jongeren die geen alcohol gebruiken, plegen meestal geen delicten, blijkt uit onderzoek van het Trimbos Instituut. Jongeren die wél alcohol drinken, maken zich vaker schuldig aan (veelal lichte) vergrijpen en jongeren die bingedrinken plegen relatief de meeste en de meest ernstige misdrijven. Maar of de effecten van alcoholconsumptie op criminaliteit causaal zijn, wordt doorgaans (bijvoorbeeld door onderzoekers van het Sociaal en Cultureel Planbureau) betwijfeld. Het CCV kon geen onderzoeken vinden die inzicht bieden in de invloed van alcoholgebruik op veiligheidskwesties zoals inbraak, fietsendiefstal, auto-diefstal, zakkenrollerij, tasje roof, brandstichting, drugsoverlast, burenoverlast, graffiti en zwerfvuil.

Er is gelukkig aanzienlijk meer kennis over de relatie tussen alcoholgebruik en geweld. In brede kring wordt erkend dat alcoholconsumptie niet de enige factor is die geweldsescalaties bepaalt: ook persoonskenmerken van de dader en omgevingsfactoren spelen een rol. Daarnaast onderschrijven verschillende onderzoeken de wederkerigheid van de relatie: alcoholgebruik kan resulteren in (meer) geweld, maar geweld kan ook leiden tot bovenmatig drinken. Bovendien is de kans op gewelddadig gedrag groter bij personen met agressieve neigingen. En vaststaat dat drinken niet alleen van invloed is op daderschap, maar ook op slachtofferschap.

De uitkomsten van de CCV-trendanalyse leveren dus een aantal bruikbare inzichten op voor de aanpak van uitgaansgeweld. Zo kan uit het onderzoek naar geweld onder jongeren met agressieve neigingen worden geconcludeerd dat een doelgroepspecifieke benadering nodig is. Zo'n benadering is ook sensibel gezien de studies die laten zien dat alcoholgerelateerd geweld vooral voorkomt bij subgroepen waarin geweld acceptabel wordt gevonden en waarin een sterke behoefte aan onderlinge *bonding* bestaat. Daarnaast lijkt een locatiespecifieke benadering een must, aangezien diverse onderzoeken aantonen dat agressie zich sneller voordoet in openbare ruimtes dan binnen horecagelegenheden. Bovendien is

Wapens en drugs die bij bezoekers worden aangetroffen, worden bewaard om later aan de politie overgedragen te kunnen worden.

aandacht voor indrinken (bijvoorbeeld in hokken en huiskamers) vereist, omdat alcoholconsumptie voor het uitgaan de kans vergroot op vechtpartijen tijdens het stappen.

Toch liggen de kosteneffectieve maatregelen op deze terreinen niet voor het oprapen. Nieuwe maatregelen zoals het collectieve horecaverbod, weekendarrangement en horecapreventieteam – die in Rotterdamse uitgaansgebieden zullen worden ingevoerd – zijn niet of nauwelijks wetenschappelijk bestudeerd. En de effecten van vroege of flexibele sluitingstijden zijn omstrepen, terwijl bij het toepassen van alcoholverboden op hotpots een reëel risico

op verplaatsing bestaat. Van voorlichting – via schooleducatie, frisfeesten of kroegentochten voor ouders – is in ieder geval weinig heil te verwachten. Wetenschappelijke studies roepen zonder uitzondering dat naast voorlichting ook andere maatregelen noodzakelijk zijn om alcoholgerelateerde criminaliteit tegen te gaan. <<

De CCV-trendanalyse over alcohol en informatie over de Kwaliteitsmeter Veilig Uitgaan zijn beschikbaar op de website van het CCV. Voor meer informatie over de activiteiten van het CCV op het gebied van veilig uitgaan: Pim van Dijk, telefoon 030 – 751 67 31, e-mail pim.dijk@hetccv.nl.

In het Rotterdamse uitgaansgebied zijn maatregelen getroffen om de veiligheid te verhogen en overlast zoals wildplassen, te verminderen.